

NAUČNOM VEĆU MEDICINSKOG FAKULTETA
UNIVERZITETA U BEOGRADU

Na sednici Naučnog veća Medicinskog fakulteta u Beogradu, održanoj dana 15.06.2020. godine, broj 9700/08, imenovana je komisija za ocenu završene doktorske disertacije pod naslovom:

„Rani i kasni rezultati endovaskularnog lečenja aorto-ilijačne okluzivne bolesti“

kandidata dr Vladimira Cvetića, zaposlenog u Centru za radiologiju i magnetnu rezonancu, Kliničkog Centra Srbije. Mentor je Prof. dr Dragan Sagić.

Komisija za ocenu završene doktorske disertacije imenovana je u sastavu:

1. Prof. dr Dragan Mašulović, profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu
2. Prof. dr Lazar Davidović, profesor Medicinskog fakulteta u Beogradu
3. Prof. dr Viktor Till, profesor Medicinskog fakulteta u Novom Sadu

Na osnovu analize priložene doktorske disertacije, komisija za ocenu završene doktorske disertacije jednoglasno podnosi Naučnom veću Medicinskog fakulteta sledeći

IZVEŠTAJ

A) Prikaz sadržaja doktorske disertacije

Doktorska disertacija dr Vladimira Cvetića napisana je na ukupno 118 strana i podeljena je na sledeća poglavlja: uvod, ciljevi, materijal i metode, rezultati, diskusija, zaključci i literatura. U disertaciji se nalazi ukupno 27 tabela, 43 grafikona i 21 slika. Doktorska disertacija sadrži sažetak na srpskom i engleskom jeziku, biografiju kandidata i podatke o komisiji.

U **uvodu** je jasno definisana aorto-ilijačna okluzivna bolest, njene morfološke klasifikacije, incidenca i prevalenca bolesti. Dat je detaljan opis vaskularizacije aorto-ilijačnog segmenta, kao i kolateralne cirkulacije. Opisana je etiologija i faktori rizika za nastanak ateroskleroze kao najčešćeg uzročnika aorto-ilijačne okluzivne bolesti. Na adekvatan način su u potpunosti opisani klinička slika i simptomatologija aorto-ilijačne okluzivne bolesti. Navedene su dijagnostičke procedure u otkrivanju i proceni značajnosti aorto-ilijačne

okluzivne bolesti. U potpunosti su opisane vrste lečenja i indikacije za tretman aorto-ilijačne okluzivne bolesti. Posebna pažnja posvećena je endovaskularnom lečenju uz detaljan osvrt na pristupe, prolazak lezije, tip stenta, kao i komplikacije. Takođe je prikazan detaljan osvrt na dosadašnja saznanja vezana za endovaskularno lečenje svih tipova aorto-ilijačne okluzivne bolesti.

Ciljevi rada su precizno definisani. Sastoje se od ispitivanja uspešnosti endovaskularnog lečenja sa aspekta ranih i kasnih rezultata. Ispitivala se učestalost komplikacija, primarna, primarna asistirana i sekundarna protočnost, kao i parametri koji na njih utiču. Takođe kao cilj rada navedeno je i poređenje rezultata prema tipu okluzivne lezije po TASC II klasifikaciji (TASC B vs. TASC C vs. TASC D).

U poglavlju **materijal i metode** je navedeno da se radi o retrospektivno-prospektivnoj studiji koja je sprovedena u Institutu za kardiovaskularne bolesti "Dedinje" i Klinici za vaskularnu i endovaskularnu hirurgiju, Kliničkog centra Srbije. Opisan je način prikupljanja podataka, kao i kriterijumi za uključanje u studiju, kao i kriterijumi za isključenje iz studije. Detaljno je opisana preproceduralna, proceduralna i postproceduralna evaluacija endovaskularnog lečenja aorto-ilijačne okluzivne bolesti. Ova studija je sprovedena u skladu sa Helsinškom deklaracijom, a odobrena je i od strane Etičkog komiteta Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Svi pacijenti su dali pismeni pristanak pre uključanja u studiju. Podaci su analizirani adekvatnim statističkim metodama.

U poglavlju **rezultati** detaljno su opisani i jasno predstavljeni svi dobijeni rezultati.

Diskusija je napisana jasno i pregledno, uz prikaz podataka drugih istraživanja sa uporednim pregledom dobijenih rezultata doktorske disertacije.

Zaključci sažeto prikazuju najvažnije nalaze koji su proistekli iz rezultata rada. Korišćena **literatura** sadrži spisak od 234 reference.

B) Kratak opis postignutih rezultata

Studija je obuhvatila 100 endovaskularno lečenih pacijenata sa aorto-ilijačnom okluzivnom bolešću. Prema TASC II klasifikaciji, TASC B okluzije bile su zastupljene kod 56 pacijenata, TASC C kod 28 bolesnika, a najkompleksnije TASC D kod 16 pacijenata. Incidenca perioperacionalnih komplikacija je bila 6%, nije evidentirana značajna razlika u zastupljenosti komplikacija između različitih tipova okluzivnih lezija (TASC B vs. TASC C

vs. TASC D: $p=0.09$). Stope primarne protočnosti za celu grupu pacijenata nakon 1, 3, 5 godina iznosile su 98%, 87.7% i 75.1%. Primarna asistirana protočnost bila je 100%, dok je sekundarna protočnost iznosila 97%. Prema kompleksnosti okluzivnih lezija, nije nađena statistički značajna razlika u pogledu stopa primarne protočnosti (TASC B vs. TASC C vs. TASC D; $p=0.19$ i TASC B vs. TASC C/D; $p=0.14$). Takođe, nije evidentirana značajna razlika u stopama sekundarne protočnosti između različitih tipova okluzivnih lezija (TASC B vs. TASC C vs. TASC D; $p=0.67$ i TASC B vs. TASC C/D; $p=0.37$). Pol, zastupljenost faktora rizika, kao i komorbiditeta nisu značajno uticali na stope primarne protočnosti. Stepen ishemije ekstremiteta (onesposobljavajuća klaudikacija, kritična ishemija), kao ni anatomske karakteristike aorto-ilijačnih okluzivnih lezija (lokalizacija, jednostane/obostrane) nisu uticale na dugotrajnu protočnost. Takođe, karakteristike implantiranih stentova (tip stenta, broj stentova) nisu uticale na stope primarne i sekundarne protočnosti. Dr Vladimir Cvetić je u okviru rada predstavio kliničku praksu dva vaskularna centra u Srbiji (Institut za kardiovaskularne bolesti "Dedinje" i Klinika za vaskularnu i endovaskularnu hirurgiju, Kliničkog centra Srbije) i pokazao da kod adekvatno selektovanih pacijenata, uz izbor odgovarajućeg materijala, endovaskularno lečenje svih tipova aorto-ilijačne okluzivne bolesti ima nisku stopu komplikacija i odlične dugotrajne rezultate.

C) Uperedna analiza doktorske disertacije sa rezultatima iz literature

Aorto-ilijačne okluzivne lezije predstavljaju mali procenat lezija u velikim serijama endovaskularnog lečenja aorto-ilijačne okluzivne bolesti. Nekoliko skorašnjih studija (*Leville (2006)*, *Araki (2014)*, *Yügit (2020)*) koje su obuhvatale isključivo hronične aorto-ilijačne okluzije prikazale su odlične dugoročne stope primarne protočnosti. *Scheinert (2001)* i saradnici su u seriji od 212 pacijenata prikazali stope primarne protočnosti 75.7% nakon 4 godine, slično nalazima ovog istraživanja 75.1% nakon 5 godina.

Anatomska lokalizacija aorto-ilijačne okluzivne lezije, prema *Soaresu (2018)* i saradnicima nije uticala na stope protočnosti, dok su *Müller (2018)* i saradnici zaključili da je stopa restenoza značajno niža kod procedura na zajedničkoj ilijačnoj arteriji. Rezultati ove studije pokazali su da lokalizacija okluzivne lezije nema značajan uticaj na dugotrajnu protočnost.

Ozkan (2010) i saradnici utvrdili su da su stope primarne protočnosti veće kod pacijenata sa intermitentnim klaudikacijama nego kod bolesnika sa kritičnom ishemijom

ekstremiteta. Slično nalazima ovog istraživanja, *Soga (2012)* i saradnici nisu utvrdili da stepen ishemije ekstremiteta značajno utiče na dugotrajnu protočnost.

Rezultati ove studije pokazali su da tip stenta nije značajno uticao na stope protočnosti, što je u skladu sa većinom objavljenih studija (*Bosiers (2013)*, *Ponec(2004)*). Suprotno tome, u skorašnjoj studiji *Müller (2018)* i saradnici su utvrdili bolju kasnu protočnost kod balon-ekspandibilnih stentova.

Stopa periproceduralnih komplikacija u okviru ove studije, uklapa se u podatke iz literature (2-24%). Iako neke studije (*Soga (2012)*, *Suzuki (2017)*, *Ichihashi(2011)*) tvrde da je učestalost komplikacija značajno veća u TASC C/D lezijama, nego u TASC A/B, rezultati ovog istraživanja pokazali su da nema statistički značajne razlike u učestalosti komplikacija između različitih tipova aorto-ilijačnih okluzivnih lezija.

Relativno mali broj kliničkih studija (*Leville (2006)*, *Papakostas (2015)*, *Datillo(2012)*) je poredio rane i kasne rezultate različitih tipova okluzivnih lezija prema TASC II klasifikaciji. Rezultati ovog istraživanja poklapali su se sa podacima studija koje nisu utvrdile statistički značajnu razliku u stopama primarne i sekundarne protočnosti između različitih tipova okluzivnih lezija.

TASC II preporuke sugerišu da najkompleksnije TASC C/D lezije treba lečiti hirurški, ali tokom poslednje decenije brojne studije su pokazale prihvatljive stope dugoročne protočnosti nakon endovaskularnog lečenja TASC C/D lezija. Rezultati ove studije su u skladu sa meta-analizom *Jongkind (2010)* i saradnika koja obuhvata 19 nerandomizovanih studija koje su prikazale stope primarne protočnosti nakon 4 ili 5 godina od 60 do 86%.

D) Objavljeni radovi koji čine deo doktorske disertacije

Cvetic V, Sagic D, Koncar I, Kovacevic V, Radmili O, Antonic Z, Lukic B, Aleksic N, Davidovic L, Radak D. (2019) **Endovascular treatment of different types of iliac occlusions—Results from an observational study**. PLoS ONE 14(10): e0222893.

E) Zaključak (obrazloženje naučnog doprinosa)

Doktorska disertacija „Rani i kasni rezultati endovaskularnog lečenja aorto-ilijačne okluzivne bolesti“ dr Vladimira Cvetića, je prva velika studija koja obuhvata dva najveća vaskularna centra u Srbiji i ispituje endovaskularno lečenje svih tipova aorto-ilijačne okluzivne bolesti. Rezultati ove doktorske disertacije pokazali su da je kod adekvatno

selektovanih pacijenata endovaskularno lečenje aorto-ilijačnih okluzivnih lezija bezbedna i efikasna procedura sa odličnom dugotrajnom protočnošću. Studija je pokazala da nije bilo statistički značajnih razlika u ranim (periproceduralne komplikacije) i kasnim rezultatima (stope primarne i sekundarne protočnosti) između endovaskularno lečenih različitih tipova okluzivnih lezija. Takođe, rezultati ove studije pokazali su da zbog kompleksnosti i specifičnosti aorto-ilijačne okluzivne bolesti, kod donošenja odluka o vrsti tretmana, potreban multidisciplinarni pristup svakom pacijentu pojedinačno.

Ova doktorska disertacija je urađena prema svim principima naučnog istraživanja. Ciljevi su bili precizno definisani, naučni pristup je bio originalan i pažljivo izabran, a metodologija rada je bila savremena. Rezultati su pregledno i sistematično prikazani i diskutovani, a iz njih su izvedeni odgovarajući zaključci.

Na osnovu svega navedenog, i imajući u vidu dosadašnji naučni rad kandidata, komisija predlaže Naučnom veću Medicinskog fakulteta Univerziteta u Beogradu da prihvati doktorsku disertaciju dr Vladimira Cvetića i odobri njenu javnu odbranu radi sticanja akademske titule doktora medicinskih nauka.

U Beogradu, 23. 06. 2020.

Članovi Komisije:

Prof. dr Dragan Mašulović

Prof. dr Lazar Davidović

Prof. dr Viktor Till

Mentor:

Prof. dr Dragan Sagić
